

16.1.2020

Laaksosen tila

Viite: Broilerikasvattamon laajennushankeen ympäristövaikutusten arviointiohjelma

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA, LAAKSOSEN TILAN BROILERIKASVATTAMON LAAJENNUSHANKE, MARTTILA

Laaksosen tila on 15.11.2019 toimittanut Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskukseen) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaisen ympäristövaikutusten arviointiohjelman (YVA-ohjelman), joka koskee Marttilaan sijoittuvaa broilerikasvattamon laajennushanketta.

Hankkeesta vastaava on Laaksosen tila, jossa yhteyshenkilönä ovat Eeva Korimäki ja Heikki Laaksonen.

YVA-ohjelman on laatinut hankkeesta vastaavan toimeksiannosta Watrec Oy, jossa yhteyshenkilönä on vanhempi konsultti Jaana Tuppurainen.

Varsinais-Suomen ELY-keskus toimii YVA-menettelyssä YVA-lain mukaisena yhteysviranomaisena ja antaa YVA-ohjelmasta yhteysviranomaisen lausunnon. Yhteyshenkilönä toimii ylitarkastaja Anu Lillunen.

1. HANKKEEN TIEDOT JA YVA-MENETTELY

YVA-menettelyn tarve ja vaiheet

YVA-menettelyn tarkoitusta, sisältöä ja kulkua koskevat säännökset on kirjattu YVA-lakiin (252/2017) ja YVA-asetukseen (277/2017).

Broilerikasvattamon laajennushankkeeseen tulee soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä YVA-lain liitteen 1 kohdan 1 a) perusteella: kanalat, joissa kasvatetaan yli 85 000 kananpoikaa tai 60 000 kanaa.

YVA-menettelyn tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja arvioinnin yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä kaikkien tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia. YVA-menettelyssä ei tehdä hanketta koskevia päätöksiä, vaan tavoitteena on tuottaa monipuolista tietoa päätöksenteon perustaksi.

Arviointiohjelma (YVA-ohjelma) on hankkeesta vastaavan laatima suunnitelma siitä, mitä hankkeen vaihtoehtoja ja ympäristövaikutuksia tullaan selvittämään ja miten. Ohjelmassa esitetään myös suunnitelma arviointimenettelyn järjestämisestä. Yhteysviranomainen antaa

ohjelmasta lausunnon, jossa se ottaa kantaa ohjelman laajuuteen ja tarkkuuteen.

Hankkeesta vastaava laatii arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella ympäristövaikutusten *arviointiselostuksen* (YVA-selostus). Yhteysviranomainen tarkistaa selostuksen riittävyyden ja laadun sekä laatii perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista.

Arviointiselostus ja perusteltu päätelmä tulee liittää hanketta koskevaan lupahakemukseen ja ottaa huomioon lupapäätöksessä.

Hankeen kuvaus ja sijainti

Hankkeessa laajennetaan olemassa olevaa broilerikasvattamoa. Hankkeella halutaan vastata kasvavaan broilerinlihan kulutukseen ja taata tilan elinkelpoisuus myös jatkossa. Hanke sijoittuu Marttilaan, Ollilan kylätaajamaan, kiinteistölle Kraappala 480-409-5-17. Lähialue on pääasiassa maa- ja metsätalouskäytössä. Toiminta sijoittuu haja-asutusalueelle. Etäisyys Marttilan kuntakeskukseen on noin 6 km. Lähimmät naapurien asuinrakennukset sijaitsevat noin 150 ja 270 metrin etäisyydellä kasvattamoista.

Nykyinen toiminta käsittää kaksi rakennusta. Yhteensä eläinpaikkoja on 155 000. Laajennuksen jälkeen määrä kasvaa VE1:ssä 260 000 ja VE2:ssä 360 000 eläinpaikkaan. Laajennusrakennukset on suunniteltu nykyisten hallien välittömään läheisyyteen.

Linnut tuodaan untuvikkoina tilalle kuoriutumispäivänä ja niitä kasvatetaan tilalla noin 5 viikkoa. Kasvatuseriä on vuodessa 5 – 7 kpl. Kasvatuserien välissä hallitilat tyhjennetään, pestään ja desinfioidaan. Kasvattamoissa on täyskuivikepohjat. Kuivikkeena käytetään turvetta. Kuolleet ja karsitut broilerit kerätään jäähdytettyyn raatokontiin ja toimitetaan Honkajoki Oy:lle.

Broilerit kasvavat halleissa vapaana, ruokinta tapahtuu vesi- ja rehulinjalta omaan tahtiin. Ulkopuoliselta toimijalta ostettava täysrehu vastaanotetaan siiloihin. Ruokinta- ja juomalaitteet on kytketty vikahälytysjärjestelmään. Kasvattamorakennuksissa on alipaineilmastointi, jossa poistohormit ovat katon harjalla ja korvausilma otetaan seinillä olevista tuloilmaventtiileistä. Poistettavan ilman määrä vaihtelee lämpötilasta ja broilerin iästä riippuen. Helleajan lisäilmanvaihto tapahtuu puhaltimilla. Kasvattamoissa on käytössä kostutuslaitteet. Ilmastoinnin turvaamiseksi on valvontajärjestelmä ja varageneraattorijärjestelmä.

Kasvattamot toimivat kuivalantamenetelmällä ja lanta siirretään välivarastointiin katettuihin, betonipohjallisiin lantaloihin, joita on käytössä kaksi: tilan 2 000 m³:n lantala 1,1 km:n päässä sekä 2 780 m³:n lantala noin 7 km:n päässä toiminnanharjoittajan omistamalla toisella tilalla. Lantalat ovat molempien tilojen yhteiskäytössä. Laajennuksen yhteydessä lantaloita laajennetaan tarvittaessa.

Lannan loppusijoitusvaihtoehtoja ovat toimittaminen peltoviljelyyn tai käsiteltäväksi Biolan Oy:n kompostointilaitokseen tai näiden yhdistelmä. Lantaa ei ole tarkoitus käsitellä itse. Lanta levitetään omille pelloille ja

sopimuspelloille keväisin ja syksyisin. Nykyiset levityspellot sijaitsevat maksimissaan 30 km:n päässä tilalta. Omia pelloja on 158 ha ja vuokra- ja sopimuspelloja 481 ha. Lannan toimittamisesta Biolan Oy:lle on sopimus, joka vastaa 490 pellohehtaaria. Peltopinta-alat ovat toiminnanharjoittajan molempien tilojen käytössä ja riittävät tämän hetkiseen tilanteeseen. Laajennustilanteessa lannanlevityspelloja hankitaan tarvittava määrä lisää.

Käytettävä vesi otetaan kunnan vesijohtoverkosta. Palokunta toimii varalla ja toimittaa vettä tarvittaessa. Kasvattamon pesuvedet johdetaan betoniseen avosäiliöön ja sosiaalityötilojen WC-vedet kunnan jätevesijärjestelmään.

Kasvattamon lämmitykseen tarvittava energia tuotetaan tilan omassa 1 MW:n hakelämpökeskuksessa. Tilalla on lisäksi 400 kW:n öljykattila varalla. Sähköenergiaa kuluu pääosin ilmastointiin ja valaistukseen. Tilalla on aurinkosähköjärjestelmä. Tilan liikenne koostuu mm. untuvikko-, teuras-, rehu- ja lantakuljetuksista sekä polttoaineen kuljetuksista.

Vaihtoehdot

YVA-menettelyssä tarkastellaan nollavaihtoehtoa ja kahta toteutusvaihtoehtoa, joissa eläinmäärä on erilainen:

Vaihtoehto 0 (VE 0): Nykyinen toiminta. Broilerikasvattamo, jossa on 155 000 eläinpaikkaa.

Vaihtoehto 1 (VE 1): Toiminnan laajentaminen niin, että broileripaikkoja 260 000 kpl

Vaihtoehto 2 (VE 2): Toiminnan laajentaminen niin, että broileripaikkoja on 360 000 kpl

Lannan osalta loppusijoitusvaihtoehtoja ovat sopimusperusteinen toimittaminen joko peltoviljelyyn tai käsiteltäväksi Biolan Oy:n kompostointilaitokseen tai näiden yhdistelmä.

Olemassa olevat kaksi broilerikasvattamoa sijaitsevat hankealueen välittömässä läheisyydessä. Muita sijoituspaikkoja ei tarkastella. Laajennusta suunnitellaan osaksi olemassa olevaa toimintaa, jolloin tilan muita toimintoja pystytään hyödyntämään myös laajennustilanteessa.

Arviointimenettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Arviointimenettelyä ei ole yhdistetty muiden lakien mukaisiin menettelyihin. YVA-menettelyä, rakentamiseen tarvittavia menettelyjä ja ympäristölupamenettelyä voidaan toteuttaa osittain samanaikaisesti. Päätöksiä voidaan kuitenkin tehdä vasta perustellun päätelmän antamisen jälkeen.

2. ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Kuulutus ja YVA-ohjelma olivat nähtävillä 19.11.–18.12.2019 Marttilan kunnanviraston ilmoitustaululla. YVA-ohjelma oli nähtävänä myös Marttilan kirjastossa sekä ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/laaksosentilanYVA. Lisäksi yhteysviranomaisen

tiedotti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta Auranmaan Viikkolehdessä.

Hanketta ja arviointiohjelmaa esiteltiin kaikille avoimessa yleisötilaisuudessa hankkeesta vastaavan tilalla 28.11.2019. Tilaisuudessa oli seitsemän osallistujaa. Keskustelua käytiin mm. lämpökeskuksen sijoittamisesta ja kiinteistörajojen korjaamisesta kartoille.

Yhteysviranomainen pyysi arviointiohjelmasta lausunnon seuraavilta viranomaisilta:

Marttilan kunnanhallitus (ja ympäristönsuojelu-, maankäyttö-, terveydensuojelu- ja sosiaaliasioita käsittelevät lautakunnat ja viranhaltijat)

Marttilan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Etelä-Suomen aluehallintovirasto / ympäristölupavastuualue

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

Lounais-Suomen aluehallintovirasto

Ruokavirasto

Suomen Luonnonsuojeluliitto / Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri

Suomen Metsäkeskus / Läntinen palvelualue

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)

Varsinais-Suomen Liitto

Varsinais-Suomen maakuntamuseo / Turun museokeskus

Varsinais-Suomen pelastuslaitos

Lisäksi kaikilla, joiden oloihin tai etuihin hanke voi vaikuttaa, samoin kuin niillä yhteisöillä ja säätiöillä, joiden toimialaa hankkeen vaikutukset saattavat koskea, oli nähtävilläoloaikana mahdollisuus ilmaista mielipiteensä arviointiohjelmasta.

3. YHTEENVETO ANNETUISTA LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Arviointiohjelmasta annettiin kolme lausuntoa. Lausunnot toimitettiin hankkeesta vastaavalle. Yhteysviranomaiselle ei toimitettu yhtään mielipidettä. Seuraavassa on esitetty yhteenveto lausuntojen sisällöstä.

Lausunnot

Marttilan kunnanhallitus toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Marttilan kunta ostaa puhtaan veden Parravahan Vesi Oy:ltä, jonka osakas kunta on. Tukkuvesiyhtiön vedenottamoiden kapasiteetti nykytilanteessa on rajallinen eikä puhdas vesi nykyjärjestelmillä todennäköisesti riittäisi kattamaan broilerkasvattamon veden tarvetta lintumäärän kasvaessa vaihtoehdon 1 tai 2 tasolle.

Vedensaatavuusjärjestelmä tulee varmistaa hyvissä ajoin ennen hankkeen käynnistämistä, joko kasvattamon omalla vedenotolla tai jo hankkeen alkuvaiheessa tehtävänä yhteistyönä tukkuvesiyhtiön (Parravahan Vesi Oy) kanssa. Vesiliittymän tyyppi tulee samalla tarkistaa ennen laajennushankkeen aloittamista.

Muilta osin Marttilan kunnalla ei ole huomautettavaa asiasta.

Ruokavirasto (eläinten terveyden ja hyvinvoinnin osasto) lausuu seuraavaa: Suuria yksiköitä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon vaikutukset, joita mahdollisen eläintaudin löytymisestä olisi tilalle tai

lähiympäristölle. Tilat, rakenteet, kulkureitit ja toiminnot tulee suunnitella siten, että taudinaiheuttajien siirtyminen rakennuksesta tai eläinryhmästä toiseen estetään jokapäiväisessä toiminnassa ja että taudinpurkauksen yhteydessä tartunta saadaan rajattua tehokkaasti. Myös kuivikkeiden, rehujen ja lannan suojaamiseen tulee kiinnittää huomiota, jotta haittaeläimet tai luonnonvaraiset linnut eivät pääse levittämään tartuntoja niiden välityksellä. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon mahdollisuus, ettei eläimiä tai lantaa saa toimittaa muualle taudinpurkauksen vuoksi, vaan niitä joudutaan varastoimaan tilalla. Taudinpurkaustilanteessa on mahdollista, että lannan ja pehkun käsittely joudutaan hoitamaan eri tavalla kuin normaalitilanteessa, esimerkiksi kompostoimalla useiden viikkojen ajan tilan alueella. Muilta osin Ruokavirastolla ei ole lausuttavaa.

Varsinais-Suomen maakuntamuseo toteaa lausunnossaan, että Arviointiohjelmassa esitetyt, VE1 ja VE2 mukaiset uudisrakennukset sijoittuisivat lähelle valtatie 10, maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen reunamille, noin puolen kilometrin päähän Hämeen Härkätiestä. Nykyiselle peltoaukealle, avoimeen maisematilaan sijoittuvat rakennukset erottuisivat mittakaavaltaan huomattavasti ympäristön muista rakennuksista. Hankealue sijaitsee vanhalla kyläalueella, maakunnallisesti merkittävällä maisema-alueella ja valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY) luokitellun Hämeen Härkätien lähistöllä. Hankealueen ympäristössä on useita inventoituja rakennetun ympäristön kokonaisuuksia, jotka on dokumentoitu Varsinais-Suomen maakuntamuseon MIP-tietokantaan. Näistä vain osa on mainittu YVA-ohjelmassa, esimerkiksi paikallisesti merkittäviksi arvioidut Rukkala (480-409-0000-0010) ja Juusela (480-409-0001-0013) puuttuvat. Kokonaiskuvan hahmottamiseksi ainakin suunnittelualueella lähimmät kohteet olisi hyvä esitellä YVA-aineistossa. Esitellyn Loven kylätontin lisäksi hankealueen lähellä on myös muita vanhoja kylätontteja, jotka on myös hyvä esitellä. Alueelta laadittua maisemahistoriakarttaa sekä rakennusinventointeja voi tiedustella Varsinais-Suomen maakuntamuseosta. Samoin maakuntakaavan merkittävät rakennetun ympäristön kohteet on hyvä lisätä aineistoon. Lisäksi on hyvä kirjoittaa auki, mitkä ympäristön kohteet sisältyvät valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisiin inventointeihin (RKY-kohde Hämeen Härkätie sekä siihen liittyvä Marttilan kirkkomaisema).

Hankealueella ei ole voimassa olevaa yleis- tai asemakaavaa. Maakuntakaavassa hankealue sijoittuu kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta tärkeälle alueelle (VSMK): ”Valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti arvokkaat maisema-alueet. **SUUNNITTELUMÄÄRÄYS:** Maisema-arvojen tulee olla lähtökohtana alueelle laadittaville suunnitelmille ja toimenpiteille. Suunnitelmien ja toimenpiteiden alueella tulee olla maiseman arvoja turvaavia ja edistäviä ja ottaa huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet. Maisemaan vaikuttavien suunnitelmien ja hankkeiden (korkeiden rakennelmien) yhteydessä maisemavaikutukset tulee erikseen arvioida. Rakentamisen manneralueella tulee kohdistua aukeamien reunoille olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuen ja edistää peltöjen, niittyjen ja muiden avoimien maisematilojen säilymistä. Rakentamisen rannikolla ja saaristossa tulee olla alueen kulttuuriperintöön tukeutuvaa.”

Varsinais-Suomen kulttuurimaisemaselvityksessä (Järvitalo & Muhonen, 30.9.2008) tila sijoittuu maakunnallisesti merkittävälle Härkätien kulttuurimaisemat -alueelle, joka myötäilee Hämeen Härkätietä ja sen rinnalla kulkevaa Paimionjokea. Maiseman arvon mainitaan perustuvan harvinaislaatuiseen historialliseen valtakunnalliseen päätiehen sekä sen varrelle liittyvään vakiintuneeseen viljelysmaisemaan ja jatkuvaan maaseutuasutukseen.

Arviointiohjelman kohdassa 7 esitetään, että hankkeen vaikutusalue rajataan maiseman ja kulttuuriperinnön osalta 1,5 kilometrin säteelle. Vaikutusalueen rajausta vaikuttaa sopivalta. Arviointiohjelman kohdassa 6.2.5 todetaan, että hankkeella ei arvioida olevan sen luonteen takia merkittävää vaikutusta maisemaan tai kulttuuriperintöön.

Maakuntamuseo pitää kuitenkin hankkeen maisemallisia vaikutuksia merkittävinä, ja hankkeen jatkosuunnittelussa tulee huomioida kulttuuriympäristön ja maiseman arvot sekä etsiä maisemallisesti mahdollisimman hienovaraisia ratkaisuja. Maiseman arvojen vuoksi sekä maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaisesti hankkeen maisemavaikutusten arviointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Maisemallisia vaikutuksia on syytä tarkastella sekä Hämeen Härkätien että valtatie 10 suunnasta. Tarkastelun tulee antaa käsitys siitä, miten kookkaat uudisrakennukset käytännössä muuttavat maisemaa. Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta maakuntamuseolla ei ole ohjelmaluonnoksesta huomautettavaa.

Varsinais-Suomen maakuntamuseo toteaa lausuntonaan, että kulttuuriympäristön osalta nykytilan kuvausta tulee täydentää ja hankkeen maisemalliset vaikutukset tulee selvittää huolella.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma kattaa YVA-lain 16 §:ssä ja YVA-asetuksen 3 §:ssä luetellut arviointiohjelman sisältövaatimukset. Arviointiohjelma on käsitellyt YVA-lainsäädännön vaatimalla tavalla.

Ohjelma on tiivis ja selkeä kokonaisuus, josta saa riittävän hyvän kuvan hankkeesta ja sen vaihtoehtoista, ympäristön nykytilasta, arvioitavista ympäristövaikutuksista ja niiden selvittämisestä sekä arviointimenettelyyn järjestämisestä. Arviointimenettelyyn tulee kuitenkin ohjelmassa esitetyn lisäksi sisällyttää joitakin lisäyksiä ja tarkennuksia arviointiselostuksen laatimista varten.

Hankkeen kuvaus

Hanke, sen tausta ja tarkoitus, suunnitteluvaihe, sijainti ja maankäyttötarve on kuvattu ohjelmassa riittävällä tavalla (luvut 1-3). Toiminnan sanallisen kuvauksen tueksi on esitetty karttoja, kasvattamon toimintakaavio ja vaihtoehtojen vertailutaulukoita.

YVA-selostuksessa (mieluiten liitteenä tietosuojalakiin ja -asetukseen liittyvistä syistä) tulee esittää kartta, jossa näkyy selkeästi kaikkien niiden kiinteistöjen rajat ja kiinteistötunnukset, joille hankkeessa on suunniteltu sijoitettavan rakennuksia (vrt. kuvat 2.1 ja 2.2). Lisäksi kartalta tulee käydä ilmi, mitkä kiinteistöistä sekä asuin- ja vapaa-ajan rakennuksista kuuluvat hankkeesta vastaavalle ja mitkä naapureille,

sekä millaisia ovat etäisyydet asuin- ja vapaa-ajanrakennuksista broilerihalleihin, lantaloihin ja lämpökeskukseen.

Ohjelmassa (tiivistelmä ja luku 2.3) esitetään, että hanke sijoittuu kiinteistölle Kraappala 480-409-5-17. Kartalla (kuva 2.1, sivu 8) VE1:n kasvattamo kuitenkin sijoittuu osittain kiinteistön Juusela 480-409-1-13 alueelle, joka ei Maanmittauslaitoksen kiinteistötietopalvelun mukaan ole hankkeesta vastaavan omistuksessa. Kiinteistörajoja ei ole esitetty em. kartalla kovinkaan selkeästi. Lisäksi monissa ohjelman kartoissa on käytetty pohjana vanhaa karttaa, koska niillä näkyy tilan kolme jo purettua kasvattamorakennusta, jotka on korvattu kahdella uudella kasvattamorakennuksella vuosina 2017-2018. Uudet kasvattamot näkyvät esimerkiksi ympäristöhallinnon Karpalo-karttapalvelussa sekä Maanmittauslaitoksen karttapaikkapalvelussa.

Selostuksessa tulee esittää mielellään asemapiirrosta soinen kartta kasvattamoiden alueesta nykyisine ja suunniteltuine rakennuksineen. Tarkennettu hankekuvaus, joka sisältää myös kaikki broilerikasvatuksen edellyttämät oheistoiminnot, tulee esittää myös sanallisesti. Kuvauksessa tulee selostaa tarkoin erityisesti lannan käsittelyyn liittyvät ratkaisut ja logistiikka (katso tarkemmin yhteysviranomaisen lausunnon kohta "Vaikutukset maahan, maaperään..."). Lisäksi tulee kuvata Ruokaviraston esittämät tarpeet tilojen, rakenteiden, kulkureittien ja toimintojen suunnittelusta (esim. ilmanvaihto, ruokinta, kuivikkeet, rehut, lanta) taudinaiheuttajien ja tartuntojen leviämisen estämiseksi.

Ohjelman mukaan (esim. s. 3, 5, 6, 17) tilalla on nykyisin 155 000 eläinpaikkaa. Tarkennuksena tähän voidaan mainita, että Etelä-Suomen aluehallintoviraston myöntämä ympäristölupa (4.5.2016) on 135 000 broilerin kasvattamolle, mutta Varsinais-Suomen ELY-keskus on 8.6.2018 antamallaan lausunnolla hyväksynyt toiminnanharjoittajan esityksen ympäristöluvan mukaisen eläinmäärän ylityksestä 135 000 broilerista 155 000 broileriin esitetyllä lintukoolla (1,6 kg) ja kun kasvatuseriä on 6 vuodessa.

Ohjelmassa (luku 3) on esitetty tilan toimenpiteet Sikojen ja siipikarjan tehokasvatusta koskevan asiakirjan (IRPP-BREF) seuraavien BAT-päätelmien osalta: BAT 5 Tehokas vedenkäyttö, BAT 6 Jäteveden syntymisen vähentäminen, BAT 7 Jätevesipäästöjen vähentäminen ja BAT 8 Energian tehokas käyttö. Selostuksessa on hyvä vielä tarkentaa hankkeen toteuttamistapaa suhteessa muihinkin sitä koskeviin BAT-päätelmiin. Selostukseen voisi esimerkiksi liittää alustavasti täytetyn BAT-selvityslomakkeen ([linkki](#)), joka liitetään ympäristölupahakemukseenkin. BAT-päätelmät tullaan ottamaan huomioon ympäristölupapäätöksessä.

Hankkeen tavoiteaikataulu on kuvattu aikajanoina (luku 2.7). Sen mukaan perusteltu päätelmä YVA-selostuksesta voitaisiin antaa kesäkuussa 2020 ja ympäristölupamenettely käynnistyisi huhtikuussa 2020. Aikataulusuunnittelussa on otettava huomioon, että YVA-lain 25 §:n mukaan hanketta koskevaan lupahakemukseen on liitettävä YVA-selostus ja perusteltu päätelmä. (Ympäristönsuojelulain 39 § sekä 1.9.2020 voimaan tulevan YVA-lain muutetun 25 §:n mukaan lupahakemukseen on liitettävä YVA-selostus ja perusteltu päätelmä ennen päätöksentekoa.) Aikataulua on tarvittaessa tarkistettava

arviointityön edetessä ja varmistettava, ettei kiire vaikuta arvioinnin laatuun.

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Ohjelmassa (luku 4) kuvataan riittävällä tavalla hankkeen toteuttamisen edellyttämät suunnitelmat ja luvat eli ympäristölupa Etelä-Suomen aluehallintovirastolta, rakennusluvat Marttilan kunnan rakennusvalvontaviranomaiselta sekä palo- ja pelastusviranomaisille laadittava kemikaali-ilmoitus ja pelastussuunnitelma. Lisäksi todetaan asianmukaisesti, että lämpökeskuksen osalta sovellettavaksi voi tulla valtioneuvoston asetus keskisuurten energiantuotantoyksiköiden ja -laitosten ympäristönsuojeluvaatimuksista (1065/2017, ns. PiPo-asetus).

Marttilan kunnanhallituksen lausunnossa ei ole otettu kantaa siihen, tarvitaanko hankkeen toteuttamiseen suunnittelutarveratkaisua. Ohjelmassa kuitenkin todetaan, että nykyisen tiedon mukaan hankealueelle ei vaadita suunnittelutarveratkaisua ja rakentamiseen riittää rakennuslupa. Yhteysviranomainen toteaa, että olemassa olevan maataloustoiminnan yhteyteen sijoittuva lisärakentaminen ei yleensä nykysäännösten mukaan tarvitse suunnittelutarveratkaisua.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin, suunnitelmiin ja ohjelmiin

Ohjelman luvussa 2.4 todetaan, että hanke ei suoraan liity muihin hankkeisiin. Hankkeesta vastaavalla on kuitenkin Marttilassa noin 7 km:n etäisyydellä käynnissä samanaikaisesti toinen broilerikasvattamon laajennushankkeen YVA-menettely. Sen olisi voinut mainita tässä kohtaa.

Luvussa 2.8 on käsitelty kaavoitusta sekä muita suunnitelmia ja ohjelmia. Esitetty kuva 2.6 ote Loimaan seudun, Turun seudun kehyskuntien, Turunmaan ja Vakka-Suomen maakuntakaavasta on selkeä.

Hankealue sijoittuu maakuntakaavan maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M), joten selostuksessa tekstiä tulisi täydentää sitä koskevalla kaavamääräyksellä (kuvakaappaus alla).

M	MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää myös jokamiehenoikeuden mukaiseen ulkoiluun ja retkeilyyn. Alueita voidaan käyttää harkitusti myös haja-asutusluonteiseen pysyvään tai loma-asutukseen. SUUNNITTELMÄMÄÄRÄYS: Olemassa olevien alueiden täydennykseksi ja laajennukseksi voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa pääasiallista käyttötarkoitusta kohtuuttomasti häiritsemättä, sekä maisema- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mm. uutta pysyvää asumista ja, erityislainsäädännön ohjaamana, myös muita toimintoja.
---	--

Hankealue sijaitsee Härkätien kulttuurimaisema-alueella. Sitä koskeva maakuntakaavamääräys sekä koko maakuntakaava-aluetta koskeva vesiensuojelutavoitteiden edistämiseen liittyvä maakuntakaavamääräys on esitetty tekstissä asianmukaisesti.

Hankealueella ei ole voimassa olevaa yleis- tai asemakaavaa eikä tiedossa kaavoitustoimenpiteitä Marttilan kunnan toimesta. Marttilan Verhonkulman tuulivoimaosayleiskaava noin 4,8 km:n sekä Koski TI:ssä Koivukylän osayleiskaava noin 3,8 km:n etäisyydellä hankealueesta. Lähin asemakaavoitettu alue on Koski TI:n kunnassa yli 4 km:n etäisyydellä hankealueesta.

Suunnitelmista ja ohjelmista on esitelty Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta vuoteen 2030, Varsinais-Suomen ilmastostrategia 2020, Lounais-Suomen pohjavesien toimenpideohjelma, Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitosuunnitelma, Saaristomeren valuma-alueen pintavesien toimenpideohjelma ja Paimionjoki paremmaksi II - toimenpideohjelma. Hallitusohjelmaa koskevan maininnan voisi päivittää koskemaan uutta hallitusohjelmaa.

YVA-selostuksessa tulee kuvata tarkemmin, miten hankkeeseen liittyvät suunnitelmat ja ohjelmat otetaan huomioon hankkeen suunnittelussa. Keskeisintä on ottaa huomioon vesistövaikutusten arvioinnissa alueellinen vesienhoitosuunnitelma ja sitä tarkentavat toimenpideohjelmat sekä aluetta koskevat maakuntakaavamääräykset.

Hankkeen vaihtoehdot ja niiden käsittely

Hankkeen toteuttamisen vaihtoehdot VE 0, VE 1 ja VE 2 ovat selkeät. Laajennusvaihtoehdot sijoittuvat olemassa olevan toiminnan viereen ja erona on vain broileripaikkojen määrä. Lannan osalta vaihtoehtoja ovat sopimusperusteinen toimittaminen joko peltoviljelyyn tai käsiteltäväksi Biolan Oy kompostointilaitokseen tai näiden yhdistelmä.

Yhteysviranomaisen toteaa, että vaihtoehtoiselle sijoituspaikan tarkastelulle ei ole tarvetta, ellei ympäristövaikutusten arvioinnissa ilmene esteitä hankkeen toteuttamiselle suunnitellulla alueella. Selostuksessa lannan hyödyntämisvaihtoehdot ja niiden ympäristövaikutukset eri eläin- ja lantamäärillä tulee kuvata riittävällä tarkkuudella.

Ympäristön nykytilan kuvaus

Hankkeen vaikutusten arviointia varten on tärkeää kuvata alueen nykytila huolella. Ohjelmassa (luku 5) on kuvattu lyhyesti hankealueen nykyinen yhdyskuntarakenne, luonnonsuojelualueet ja Natura-kohteet, muinaisjäännökset ja kulttuurihistorialliset kohteet, maaperä ja vesistöt sekä ilma ja ilmasto. Tekstikuvausten lisäksi on esitetty kartoilla etäisyydet hankealueelta lähimmille luonnonsuojelu- ja Natura-alueille (kuva 5.2), kulttuurihistoriallisille kohteille ja muinaisjäännöksille (kuva 5.3) ja pohjavesialueille (kuva 5.5) sekä lähimmät pintavedet (kuva 5.6). Lähimmät asuin- ja vapaa-ajanrakennukset on esitetty aiemmin (kuvat 2.1 ja 2.2).

Nykytilan kuvauksen tarkkuus ohjelmassa on riittävä keskeisten vaikutusten tunnistamiseksi ja arvioinnin kohdentamiseksi. Karttojen selkeyteen ja luettavuuteen voisi vielä kiinnittää selostuksessa huomiota.

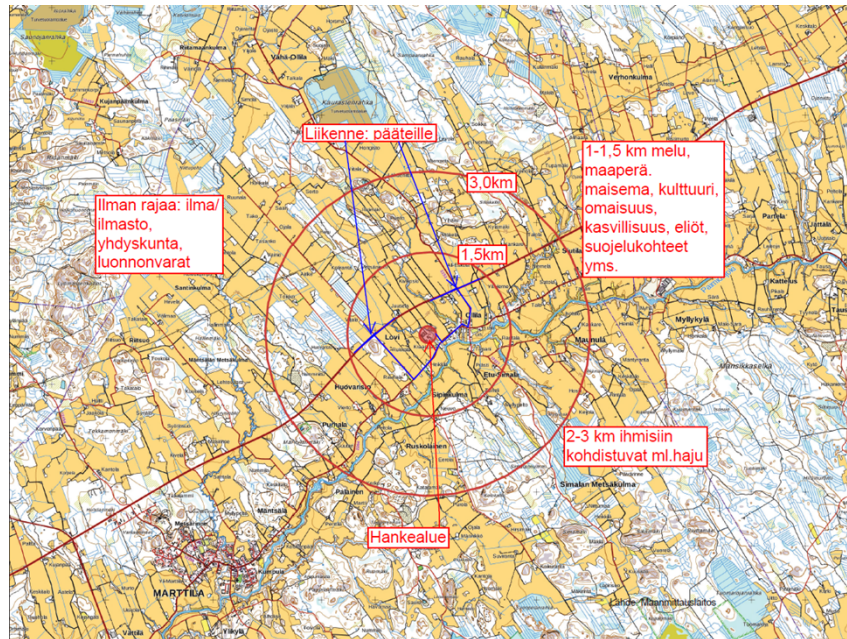
Arvioitavat vaikutukset ja arviointimenetelmät

Vaikutusalueen rajaus

Ohjelmassa (luku 7) on esitetty ehdotus vaikutusalueen rajaukseksi sekä sanallisesti että havainnollisena karttaesityksenä vaikutustyypeittäin (kuva alla). Ympäristön herkkiä ja häiriintyviä kohteita on kartoitettu noin 5 km:n säteellä hankkeen sijoituspaikasta.

Noin 1-1,5 km:n säteellä selvitetään toiminnan melu-, maaperä- ja vesivaikutukset, vaikutukset kasvillisuuteen, eliöihin, luonnon monimuotoisuuteen, rakennuksiin, maisemaan ja kulttuuriperintöön. Noin 2-3 km:n säteellä selvitetään vaikutukset ihmisiin, mukaan lukien haju. Liikenteen vaikutuksia selvitetään hankealueelta päätielle. Ilman maantieteellistä rajausta tarkastellaan ilmastovaikutuksia sekä vaikutuksia luonnonvarojen hyödyntämiseen.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan esitetyt vaikutuskohtaiset vaikutusalueet ovat riittävän laajoja keskeisten vaikutusten arvioimiseksi.

Kuva 1. Ehdotus hankkeen vaikutusten ohjeellisesta tarkastelualueen rajauksesta. (Lähde: Ympäristövaikutusten arviointiohjelma, s. 49.)

Arviointimenetelmät

Ohjelman (luku 6.1) mukaan vaikutusten arviointi perustuu ympäristön nykytilan selvityksiin ja arvioihin, laskennallisiin energia- ja päästöskenaarioihin, asiantuntijoiden vaikutusarvioihin, kirjallisuuteen sekä tiedotustilaisuuksista, lausunnoista ja mielipiteistä saatavaan tietoon. Arviointimenetelmät on kuvattu kunkin selvittävän vaikutuksen yhteydessä.

Selostuksessa erityisesti mallinnus- ja laskentamenetelmien kuvaus tulee esittää niin selkeästi, että lukija saa käsityksen niiden käyttökelpoisuudesta, luotettavuudesta ja keskeisistä epävarmuuksista ilman erityistä asiantuntemustakin.

Ohjelmassa (luku 2.2) on esitetty YVA-lain 33 §:ssä edellytetyt tiedot ohjelman laatijoiden pätevyydestä. Watrec Oy:llä on 10 vuoden ja yli 30 YVA- ja ympäristölupamenettelyn kokemus kanaloista ja sikaloista. Yhteysviranomainen arvioi siten, että hankkeesta vastaavalla on ollut käytössään riittävä asiantuntemus arviointiohjelman laatimiseen.

Arvioitavat vaikutukset ja lisäselvitysten tarve

Arvioitavat vaikutukset on esitetty ohjelmassa luvussa 6.2 pääosin YVA-lain mukaisina aihekokonaisuuksina.

Ohjelman (luku 6.2.7) mukaan arvioinnissa keskitytään toiminnan aikaisiin vaikutuksiin; arvio rakentamisen aikaisista ja käytöstä poistamisen vaikutuksista esitetään yleisellä tasolla.

Yhteysviranomaisen katsoo, että ratkaisu on perusteltu hankkeen luonne huomioon ottaen.

Kaikki toiminnan kannalta todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset ja niiden arviointimenetelmät on tuotu esille ohjelmassa. Arvioitavat vaikutukset on esitetty tiiviisti ja selkeästi. Arvioinnissa on riittävyyden varmistamiseksi kuitenkin tarpeen ottaa huomioon seuraavissa kappaleissa esitetyt lisäselvitys- ja täsmennystarpeet.

Vaikutukset väestöön sekä ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen

Vaikutuksia tarkastellaan hajun, liikenteen, pölyn, melun ja yleisen viihtyvyyden sekä elämistä ihmisiin tarttuvien tautien näkökulmista. Ravinnepäästöjen terveys- tai viihtyvyydsvaikutuksiin (vesistöjen virkistyskäyttö) ei nähdä tarvetta keskittyä.

Yhteysviranomaisen toteaa, että hankkeen luonne ja sijainti huomioon ottaen esitetty suunnitelma on yleisesti ottaen riittävä. Sosiaalisten vaikutusten arviointia voisi täydentää arviolla hankkeen rakentamisen ja toiminnan aikaisista työllisyysvaikutuksista.

Terveydensuojeluviranomaiselta saadun tiedon mukaan aiemmasta toiminnasta ei ole tullut valituksia ja ohjelmassa on huomioitu terveyteen kohdistuvat vaikutukset.

Haju

Hajuvaikutusten arvioimiseksi ohjelmassa (luku 6.2.1.1) ei nähdä tarkoituksenmukaiseksi toteuttaa matemaattista hajumallinnusta, koska toiminta sijoittuu maatalousvaltaiselle alueelle ja on olemassa olevaa toimintaa. Hajuhaitat ehdotetaan selvitettävän arvioimalla hajupäästöt kirjallisuuden esimerkkien perusteella sekä hyödyntämällä tietoja vastaavanlaisista hankkeista.

Yhteysviranomaisen toteaa, että hajuvaikutukset ovat keskeisessä osassa, kun arvioidaan eläinsuojien vaikutuksia lähiasukkaiden viihtyvyyteen. Broilerikasvattamoiden ilmanvaihdesta sekä lannan käsittelystä, varastoinnista, kuljetuksista ja levityksestä aiheutuu kausittain (kasvatuserän vaihe, lannanlevitysaika) määrältään vaihtelevia hajupäästöjä. Kasvattamoiden hajuvaikutuksia pidetään kuitenkin yleensä melko vähäisinä lukuun ottamatta tilannetta, jossa kasvatuksen loppuvaihe osuu hellejaksoon.

Matemaattisen hajumallinnuksen avulla voidaan saada riippumaton arvio hajuvaikutuksista lupaharkintaa varten. Yhteysviranomaisen toteaa kuitenkin, että koska kyse on nykyisen toiminnan laajentamisesta, hajuvaikutuksia voidaan arvioida hajumallinnuksen sijaan myös hyödyntämällä muista Suomessa sijaitsevista vastaavanlaisista broilerikasvattamoista käytettävissä olevia

mallinnustietoja (esim. YVA-selostuksista) ja käytännön kokemuksia. Sen sijaan muissa maissa tehtyjä tutkimuksia ei tule suoraan soveltaa, koska Suomen olosuhteet ja maaseututuotannon rakenne, ruokinta ym. poikkeavat merkittävästi esimerkiksi Keski-Euroopan tilanteesta. Tämä on todettu Hajuhaitan vähentäminen maatalouden suurissa eläintuotantoyksiköissä (HAJURAKO) -julkaisussa (2006), jossa on mallinnettu myös broilerikasvattamoiden hajupäästöjä.

Selostuksessa esitettävien esimerkkikohteiden tulisi vastata hankkeen kokoa ja muita ominaisuuksia mahdollisimman hyvin. Hajun merkittävyys ja leviämiseen vaikuttavat esimerkiksi hankealueen sijoittuminen maastossa sekä hankealueen ja sen ympäristön maastonmuodot. Esimerkkikohteiden mallinnustulosten soveltuvuus hankkeen arviointiin ja mahdolliset epävarmuudet tulee tuoda esille selostuksessa.

Hajuvaikutuksia tulisi tarkastella vähintään noin 1,2 – 1,5 km:n säteellä kasvattamoista, jotta otetaan huomioon potentiaaliset vaikutukset kaikkiin mahdollisiin hajusta häiriintyviin kohteisiin ja erityisesti taajama-alueet. Jos hajuhaitat ovat mahdollisia, on lisäksi arvioitava niiden teknisiä lieventämismahdollisuuksia kuten poistoilman hajusuodatusta.

Nykyisen toiminnan aiheuttamia hajuvaikutuksia on mahdollista selvittää myös laadullisen tutkimuksen kuten asukaskyselyn avulla. YVA-ohjelmasta ei kuitenkaan esitetty mielipiteitä eikä yleisötilaisuudessaakaan tullut esille broilerikasvattamoista koettua hajuhaittaa. Toimintaa valvovalle viranomaiselle (ELY-keskus) ei ole tullut naapureilta valituksia broilerikasvattamon hajuista, mutta polttolaitoksen savukaasupäästöistä on ilmoitettu. Muita häiriötilanteita ei ole tapahtunut. Siten asukaskyselyn toteuttaminen ei ole välttämätöntä.

Melu ja liikenne

Meluvaikutuksia syntyy ohjelman (luku 6.2.1.2) mukaan lähinnä koneiden käytöstä ja liikenteestä ja niitä arvioidaan osana liikennevaikutuksia ympäristömeludirektiivin mukaisella laskentamallilla. Liikennevaikutuksia arvioidaan (luku 6.2.1.3) selvittämällä liikennemääriä Väyläviraston tilastojen avulla, liikennöintireittejä ja niiden turvallisuutta sekä pakokaasupäästöjen määrä VTT:n LIISA 2015 laskentajärjestelmän avulla.

Yhteysviranomaisen toteaa, että suunniteltu tarkastelutapa on riittävä. Selostuksessa tulee arvioida myös, voiko kasvattamoiden ilmastoinnista aiheutua loma- tai asuinrakennuksiin kantautuvaa melua. Hankkeen kannalta on hyvä, että mahdollisia kulkuvaihtoehtoja maantieverkkoon on kaksi. Jos lantaa viedään hankealueelta kauemmas levitettäväksi tai jatkojalostettavaksi, tulisi myös nämä kuljetukset ympäristövaikutuksineen ottaa huomioon arvioinnissa.

Vaikutukset maahan, maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen sekä eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen

Maa, maaperä, pohja- ja pintavedet

Ohjelmassa (luku 6.2.3) todetaan, että toiminnasta ei normaalitilanteessa pääse maahan, maaperään, vesistöön tai pohjavesiin päästöjä. Suurimmat vaikutukset aiheutuvat lannan levityksestä.

Lanta

Ohjelmassa (luku 3.4) todetaan, että nykyisiä kahden tilan yhteiskäytössä olevia lantaloita laajennetaan tarvittaessa. Lantaa syntyy laajennuksen jälkeen 3 900 - 5 400 m³. Valtioneuvoston asetuksen (1250/2014) mukaan lantalan tilavuuden tulee riittää vähintään 12 kuukauden aikana kertyvälle lannalle, mutta vähimmäistilavuudesta voidaan poiketa, jos lantaa luovutetaan ympäristöluvan omaavalle hyödyntäjälle tai toiselle tilalle varastoitavaksi lantalassa. Kasvattamoista muodostuva lanta levitetään pellolle tai viedään jatkojalostettavaksi Biolan Oy:lle. Toiminnanharjoittajan nykyiset pellot ovat kahden tilan käytössä. Laajennustilanteessa levityspelloja on tarkoitus hankkia lisää vuokraamalla ja sopimusten kautta.

Selostuksessa tulee tarvittavaa lannan varastointitilavuutta ja levitysalaa arvioitaessa ottaa huomioon hankkeesta vastaavan molempien broilerikasvattamohankkeiden laajennusvaihtoehdot.

Ohjelman mukaan (luku 6.2.3) arvioinnissa keskitytään lannan peltokäyttöön ja ns. pahimpaan tilanteeseen, missä kaikki lanta levitetään pelloille.

Luvussa 6.2.3 ja lähteissä (luku 9) mainitun nitraattiasetuksen on korvannut Valtioneuvoston asetus (1250/2014) eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta.

Ohjelmassa esitettyjen (luvut 3.4 ja 6.2.3) lannan levitystä rajoittavien lainsäädännöllisten tekijöiden lisäksi selostuksessa on tuotava esille, että Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoaluetta koskeissa eläinsuojien ympäristölupapäätöksissä on ollut käytäntönä rajata korkeiden fosforiluokkien pellot pois soveltuvasta lannanlevitysalasta. Lannan levitykseen tarvittava peltola (taulukko 3.4) on laskettu Kotieläintalouden ympäristönsuojeluohjeen (2010) mukaan. Tarvittava peltola olisi selostuksessa hyvä laskea myös eri viljavuusfosforiluokilla sekä hyödyntäen esimerkiksi Luonnonvarakeskuksen keräämiä kuntakohtaisia tuloksia ([linkki](#)). Näin tarvittava peltopinta-ala eri vaihtoehdoilla näkyisi havainnollisemmin.

Lantaa ei voida levittää myöskään pohjavesialueille, kaivojen viereen, kalteville pelloille eikä välttämättä asutuksen läheisyyteenkään. Osalla pelloista käytetään jo lainsäädännön mahdollistama määrä muilta eläintiloilta saatua lantaa ja toisaalta kaikki eivät halua lantaa pelloilleen. Marttilassa ja sen naapurikunnissa on jo paljon olemassa olevia ja myös laajentavia eläintiloja. Syntyvän lannan määrän jakaminen tasan kaikille alueen viljelyksessä oleville pelloille antaisi siten vääristyneen kuvan lannanlevityksen ympäristövaikutuksista.

Yhteysviranomaisen toteaa, että selostuksessa tulee arvioida lähialueen lannanlevityspotentiaalia esittämällä esimerkiksi havainnekarttojen avulla pääpiirteissään taloudellisesti tai muutoin

järkevällä kuljetusetäisyydellä sijaitsevat lannanlevitykseen soveltuvat, käytettävissä olevat pellot. Arvio levityspeltojen sijoittumisesta tulee esittää, jotta vesistö- ja pohjavesivaikutuksia voidaan tarkastella riittävällä tarkkuudella. Kuten ohjelmassa (5.4.3) todetaan, kasvattamoiden lähellä virtaavan Paimionjoen ekologinen tila on välttävä ja sitä kuormittaa erityisesti maatalous. Selostuksessa on tuotava esille myös lannanlevityspeltojen vaikutusalueille mahdollisesti sijoittuvien muiden vesistöjen ekologinen tila. Lisäksi on otettava huomioon - Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitosuunnitelma ja sitä tarkentavat toimenpideohjelmat.

Lannanlevityspotentiaalia arvioitaessa tulee ottaa soveltuvin osin huomioon edellä kuvatut rajoittavat tekijät ja kertoa perustellen, mitä niistä on ja mitä ei ole otettu huomioon.

Ohjelman mukaan lannan ravinteiden osalta esitetään lannan fosfori- ja typpimäärät (luku 6.2.3). Toiminnan ravinnekuormitusta tulee arvioida myös BAT-päätelmien valossa. Ne edellyttävät 21.2.2021 alkaen lantaan eritetyn kokonaistypen ja -fosforin vuosittaista tarkkailua, joka suoritetaan joko typen ja fosforin massataselaskentana (huomioi rehun kulutuksen, rehun raakavalkuais- ja kokonaisfosforipitoisuuden, eläimen tuotostason) tai kokonaistypen ja -fosforin pitoisuuden määrittävään lanta-analyysiin perustuen. Selostuksessa on hyvä esittää suunnitelma siitä, millä menetelmällä lannassa eritettyä kokonaistyppeä ja -fosforia tullaan tilalla tarkkailemaan.

Selostuksessa olisi hyvä arvioida lieventämiskeinoina erilaisten lannan hyödyntämis-, käsittely- ja levitysvaihtoehtojen vaikutuksia lannan/lannoitevalmisteiden määriin ja ravinnepitoisuuksiin sekä vesistöjen ravinnekuormitukseen.

Jätevedet, polttoaineet ja muut kemikaalit

Ohjelmassa (luku 3.9.2, s. 17 kuva 3.1) todetaan, että kasvattamorakennuksen sosiaalityöjen WC-vedet johdetaan kunnan jätevesijärjestelmään. Pesuvedet johdetaan avosäiliöön ja levitetään pellolle. Yhteysviranomaisen toteaa, että esitetty menettelytapa on asianmukainen.

Ohjelmassa (luku 3.5 ja 3.7) on mainittu hakelämmityksen varajärjestelmänä toimivaa öljylämmitystä varten 5 000 litran öljysäiliö. Selostuksessa on hyvä esittää myös esimerkkejä toiminnassa käytettävistä kemikaaleista ja niiden varastointimääristä sekä vaarallisuudesta (esimerkiksi KemiDigi -palvelun avulla).

Ilma ja ilmasto

Ilmapäästöistä suurimmat aiheutuvat ohjelman (luku 6.2.2) mukaan liikenteestä ja ammoniakkipäästöistä.

Hankkeesta aiheutuvat laskennalliset vuotuiset ammoniakkipäästöt ovat VE0 noin 12,4, VE1 noin 20,8 ja VE2 noin 28,8 tonnia (taulukko 3.10, s. 27). Päästöt on laskettu arvolla 0,08 kg NH₃/eläinpaikka/vuosi, joka on BAT-päätelmien mukainen ammoniakkipäästöarvo broilereille.

Selostuksessa tulisi esittää suunniteltu menetelmä ammoniakkipäästöjen tarkkailuun. Jos hankkeen suunnittelun tarkkuus

mahdollistaa, voitaisiin tässä hyödyntää Suomen ympäristökeskuksen kehittämää päästölaskuria ([linkki](#)) ja esittää tulokset selostuksessa.

VE2:n kokoinen broilerkasvattamo on 9-kertainen verrattuna ns. direktiivilaitoksen alarajaan (40 000 siipikarjapaikkaa), joten ammoniakkipäästöt ovat melko huomattavat verrattuna muihin Suomessa toimiviin broilerikasvattamoihin. Selostuksessa on siksi tarpeen selvittää ja esittää jo suunnitellut ja myös mahdolliset toimenpiteet ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi. Niitä olisi hyvä verrata erityisesti BAT-päätelmien prosesseja ja toimintoja koskeviin tekniikkoihin. Lisäksi selostuksessa tulisi esittää arvio laskennallisten ammoniakkipäästöjen määrästä ilman lieventämiskeinoja ja esitettyjen lieventämiskeinojen kanssa (esim. päästöt ilman päästöjen vähentämiseen soveltuvaa laitteistoa poistohormeissa ja sen kanssa).

Ilmastovaikutusten arviointiin liittyvissä laskelmissa tulee huomioida kaikki merkittävät toimintaan kiinteästi liittyvät kasvihuonekaasujen lähteet kuten käytettävät rehut sekä kasvattamojen energiankulutuksen päästöt ja niiden lieventämiskeinot. Ohjelman mukaan (luku 3.5) kasvattamoiden ilmastointiin ja valaistukseen tarvittava sähköenergia saadaan osin tilan omasta aurinkosähköjärjestelmästä ja lämmitysenergia omasta hakelämpökeskuksesta.

Ohjelmassa (luku 3.5) todetaan, että tilan energiantuotantoon käytettävän hakelämpökeskuksen polttoaineteho on 1 MW. Toiminnanharjoittajan ympäristöluvan valvontaviranomaiselle toimittaman selvityksen mukaan polttolaitoksen päivitetty nimellisteho on 950 kW. Polttoaineteho saadaan selville jakamalla nimellisteho kattilan hyötysuhteella, joka alle 5 MW:n kokoisilla puuainakattiloilla on keskimäärin 85 % (Paras käytettävissä oleva tekniikka (BAT) 5-50 MW:n polttolaitoksissa Suomessa, Suomen ympäristökeskus, Helsinki 2003, s. 18). Näin ollen tilan hakelämpökeskuksen polttoaineteho on 1 118 kW, ja kuten arviointiohjelmassa on viitattu (luku 4), siihen sovelletaan valtioneuvoston asetusta (1065/2017). Asetuksessa säädetään mm. savupiipun korkeudesta, päästöraja-arvoista, käyttötarkkailusta ja kirjanpidosta. Lämpökeskuksen tarkempi kuvaus em. seikat huomioon ottaen on hyvä esittää selostuksessa ja sen ympäristövaikutukset sisällyttää vaikutusarviointeihin. Lisäksi koska polttolaitoksessa muodostuva tuhka levitetään metsään lannoitteeksi, tulee tarkentaa, miten tuhkan käytössä otetaan huomioon maa- ja metsätalousministeriön asetus (nro 24/11) lannoitevalmisteista.

Kasvillisuus, eliöt ja luonnon monimuotoisuus

Ohjelman (luku 6.2.4) mukaan hankealue ei sijoitu luonnonsuojelu- tai muulle suojelualueelle, eikä hankkeella arvioida olevan välittömiä vaikutuksia kasvillisuuteen, eliöihin, luontoon ja luonnon monimuotoisuuteen. Luontovaikutusten arviointi pohjautuu jo tehtyihin selvityksiin (esim. kaavoituksen yhteydessä).

Yhteysviranomainen huomauttaa, että koska alueella ei ole asema- eikä yleiskaavaa, siellä ei ole myöskään tehty luontoselvityksiä kaavoja varten.

Yhteysviranomainen toteaa, että hankealue ei sijoitu luonnonsuojeluohjelma-alueelle ja lähin Natura 2000 -alue

(Karhuperänrahka) on yli 8 km:n etäisyydellä. Yksityisiä luonnonsuojelualueita on noin 2,8 km:n etäisyydellä hankealueesta. Lisäksi hankealueen lähellä on perinnemaisema-alueita (esim. Ali-Tyyrin jokivarsiniitty 1,5 km), jotka on tarvittaessa hyvä ottaa huomioon erityisesti mahdollisen lannanlevityksen kannalta.

Uudet kasvattamot sijoittuvat peltoalueelle muiden olemassa olevien rakennusten viereen. Hankkeen luontovaikutusten arviointi on siten huomioitu ohjelmassa pääsääntöisesti riittävällä tavalla. Myös ehdotettu vaikutusalueen raja (noin 1-1,5 km:n säde hankealueesta) on yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan riittävä etäisyys arvioida broilerikasvattamojen toiminnan välittömiä luontovaikutuksia.

Lisäksi tulee ottaa huomioon ohjelmassakin todettu koko maakuntakaava-alueita koskeva maakuntakaavamääräys: *Vesiensuojelullisesti erityisen herkillä kaltevilla, notkellimisilla sekä eroosio- ja tulvaherkillä valuma-alueilla on maankäytön ja toimenpiteiden oltava vaikutuksiltaan sellaisia, joilla estetään tai vähennetään ravinteiden ja muiden haitallisten aineiden huuhtoutumista vesistöihin.* Kasvattamojen vieressä oleva oja laskee Paimionjokeen, joka virtaa noin 500 metrin etäisyydellä.

Selostuksessa tulee tarkastella kaikkien jätevesien, myös piha-alueen vesien vaikutuksia sekä mahdollisten riskitilanteiden kuten toiminnan tai järjestelmien virhe- tai vikatilanteiden aiheuttamien ympäristövahinkojen vaikutuksia lähiojiin ja sitä kautta Paimionjokeen sekä vesiensuojelun että luonnonsuojelun kannalta. Paimionjoessa esiintyy Marttilan kunnan alueella muun muassa EU:n tiukasti suojelamaa vuolejokisimpukkaa, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen on kielletty. Koska lajin esiintymistä ei ole kattavasti kartoitettu, on mahdollista, että laji esiintyy hankealueen ojassa tai sen suulla Paimionjoessa. Nykyinen lähin tiedossa oleva havainto lajista on Ruskolaisten sillan kohdalla eli reilu kilometri hankealueesta alavirtaan.

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen, aineelliseen omaisuuteen, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön

Ohjelman (luvut 5.3 ja 6.2.5) mukaan hankealue sijaitsee kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta tärkeällä Paimionjoen-Someron järviketjun ja Härkätien kulttuurimaiseman alueella.

Poiketen arviointiohjelmassa (luku 6.2.5) esitystä, Varsinais-Suomen maakuntamuseo pitää hankkeen maisemallisia vaikutuksia merkittävänä ja toivoo, että jatkosuunnittelussa etsitään kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta mahdollisimman hienovaraisia ratkaisuja. Yhteysviranomaisen toteaa, että selostuksessa tulee ottaa huomioon maakuntamuseon lausunnossa todetut tarkennus- ja täydennystarpeet, sillä hankealue sijaitsee vanhalla kyläalueella, maakunnallisesti merkittävällä maisema-alueella ja valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY) luokitellun Hämeen Härkätien lähistöllä.

Maiseman arvojen vuoksi sekä maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaisesti hankkeen maisemavaikutusten arviointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Uusien kasvattamojen

sijoittumista ja vaikutuksia maiseman kannalta olisi hyvä arvioida ja havainnollistaa selostuksessa esimerkiksi havainnekuvien avulla. Vaikutuksia olisi tarkasteltava sekä Hämeen Härkätien että valtatie 10 suunnasta.

Vaikutukset luonnonvarojen hyödyntämiseen

Ohjelman (luku 6.2.5) mukaan luonnonvarojen hyödyntämistä tarkastellaan lähinnä lannan hyötykäytön kautta. Selostuksessa tulee tarkastella myös maa-ainesten käytöstä aiheutuvia vaikutuksia rakentamisen aikana sekä energian ja veden kulutusmääriä toiminnan aikana. Kunnanhallituksen lausunnon perusteella tulee varmistaa riittävä vedensaatavuusjärjestelmä.

Yhteisvaikutukset

Ohjelma ei sisällä esitystä yhteisvaikutusten arvioinnista. Selostuksessa on kuvattava tarkasti vähintään hankkeesta vastaavan molempien Marttilaan sijoittuvien hankkeiden yhteisvaikutukset. Esimerkiksi tarvittavaa lannan varastointilavuutta ja levitysalaa arvioitaessa tulee ottaa huomioon kummankin tilan laajennusvaihtoehdot.

Lisäksi yleisemmällä tasolla on hyvä kuvata muidenkin lähimpien eläintilojen sijainti ja arvioida mahdollisia yhteisvaikutuksia, esimerkiksi eläintautien leviämiseen liittyviä riskejä sekä hajuyhteisvaikutuksia.

Toiminnan aikaiset riskit ja ympäristöonnettomuudet

Selostuksessa arvioidaan hankevaihtoehtojen riskejä ja ympäristöonnettomuuksien mahdollisuuksia sekä esitetään riskikohteet ja mahdollisen onnettomuustilanteen ympäristöpäästöt (ml. eläintaudit) (luku 6.2.6).

Selostuksessa tulee esittää myös, miten tilalla toimitaan poikkeustilanteissa, joissa esimerkiksi eläinten kuljetukset tilalta eivät toimi normaalisti, eläintaudin vuoksi joudutaan lopettamaan suuri määrä eläimiä tai tilalle kohdistuu eläinten tai lannan siirto rajoituksia. Ruokaviraston lausunnossa on esitetty tästä tarkemmin. Lisäksi tulee arvioida, voiko erilaisista ongelmatilanteista aiheutua ympäristövaikutuksia lähiojiin ja sitä kautta Paimionjokeen.

Haitallisten vaikutusten vähentämiskeinot

Ohjelman (luku 6.3) mukaan YVA-menettelyssä saatavaa informaatiota hyödynnetään hankkeen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja haitallisia vaikutuksia vähennetään myös toteuttamisen jälkeisellä seurannalla ja valvonnalla.

Selostuksessa haitallisten vaikutusten lieventämiskeinot tulee esittää keskeisiksi todettujen ympäristövaikutusten osalta mahdollisimman konkreettisesti. Lieventämiskeinoja tulee esittää ainakin toimintojen sijoittelua, BAT-tekniikkaa sekä poikkeustilanteiden ehkäisemistä ja niihin varautumista koskien.

Lisäksi tulee esittää arvio keskeisimpiin ympäristövaikutuksiin (esim. lanta, ammoniakkipäästöt) kohdistuvien lieventämiskeinojen vaikutuksesta verrattuna siihen, että niitä ei käytetä.

Toiminnan vaikutusten seuranta

Ohjelman (luku 6.4) mukaan selostukseen laaditaan ehdotus hankkeen vaikutusten seurantaan. Seurantaohjelman osat ovat käyttö-, päästö- ja vaikutustentarkkailu. Suunnitelma yksityiskohtaisesta tarkkailun järjestämisestä laaditaan ympäristölupavaiheessa ja hyväksytetään viranomaisilla.

Yhteysviranomaisella ei ole tähän lisättävää.

Epävarmuustekijät ja oletukset

Ohjelmassa (luku 6.5) on tunnistettu, että vaikutusten arviointiin liittyy epävarmuustekijöitä johtuen lähtötietojen tarkkuudesta, laskennallisista epävarmuustekijöistä, moniulotteisten asioiden arvottamisesta, mallien välisistä eroista ja arvioinnin ajankohdasta.

Selostuksessa tulee tuoda esille selkeästi, miten arviointiin sisältyvät oletukset ja epävarmuudet vaikuttavat vaikutusarvioihin (ns. herkkyystarkastelu), jotta niiden merkitystä voidaan arvioida.

Vaihtoehtojen vertailu

Ohjelman (luku 8) mukaan hankevaihtoehtojen positiivisia ja negatiivisia ympäristövaikutuksia verrataan nykytilaan vertailutaulukon avulla. Arvioitaessa vaikutusten merkittävyyttä hyödynnetään ympäristöhallinnon YVA-ohjeita ja otetaan huomioon vaikutusten ominaisuudet, ympäristön nykytilanne ja kehityssuunnat, tavoitteet ja normit sekä sidosryhmien näkemykset.

Yhteysviranomaisen pitää suositeltavana sitä, että vertailussa käytetään havainnollistavia menetelmiä, kuten vaikutusten merkittävyyden ja suuruuden ristiintaulukointia ja värikoodeja. Vertailu on tärkeä tehdä riittävän tarkasti ja systemaattisesti, jotta eri vaihtoehtojen ympäristövaikutusten merkittävyys ja erot saadaan näkyviin ja perusteltua lukijalle.

Olisi erittäin hyvä, jos selostuksessa hyödynnettäisiin IMPERIA-hankkeen kehittämää ARVI-työkalua ja/tai sen arviointikriteeristöä ([linkki](#)). Yhteisen työkalun käyttö eri YVA-hankkeissa lisää vaikutusten merkittävyyden ja vaihtoehtojen arviointien vertailukelpoisuutta, systemaattisuutta ja läpinäkyvyyttä. IMPERIAN menetelmässä vaikutuksen merkittävyyttä arvioidaan *vaikutuskohteen herkkyyden* (osatekijät: lainsäädännöllinen ohjaus, yhteiskunnallinen merkitys, alttius muutoksille) ja *muutoksen suuruuden* (osatekijät: muutoksen voimakkuus ja suunta, alueellinen laajuus ja ajallinen kesto) avulla. Kutakin kriteeriä arvioidaan asteikolla "Ei muutosta", "Vähäinen", "Kohtalainen", "Suuri" ja "Erittäin suuri", joka kattaa sekä myönteisen että kielteisen suunnan.

Suunnitelma osallistumisesta ja tiedottamisesta

Suunnitelma tiedottamisen ja osallistumisen järjestämisestä (luku 2.6) on asianmukainen. Sidosryhmille on varattu riittävä mahdollisuus esittää mielipiteensä tai lausuntonsa hankkeesta joko kirjallisesti tai suullisesti yleisötilaisuudessa. On tärkeää ottaa palaute aidosti huomioon hankkeen ympäristövaikutusten riittäväksi selvittämiseksi.

Yhteenveto ja ohjeet jatkotyöhön

Arviointiohjelmasta saa hyvän käsityksen arviointimenettelyn suunnitellusta kohdentamisesta ja käytettävistä menetelmistä. Ohjelma on tiivis, havainnollinen ja helppolukuinen sekä jäsennykseltään toimiva. Ohjelma sisältää myös keskeiset käsitteet kattavan sanaston.

Arviointiohjelman perustuvalla ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä saadaan riittävä kuva hankkeen keskeisistä vaikutuksista, kun arviointia tarkennetaan edellä kuvatuilla tavoilla. Tarkennustarpeet liittyvät erityisesti maisemavaikutusten arviointiin, lannan käsittelyyn ja ilmapäästöihin.

YVA-menettelyn seuraavassa vaiheessa tehtävässä YVA-selostuksen tulee sisältää YVA-lain 19 §:ssä ja YVA-asetuksen 4 §:ssä edellytetyt tiedot. Selostuksesta tulee löytyä vastaukset myös yhteysviranomaisen lausunnossa ja muissa lausunnoissa esitettyihin keskeisiin kysymyksiin. Selostuksessa tulee ympäristövaikutukset, muut kuvaukset ja arvioinnin tulokset esittää mahdollisimman selkeästi, yleistajuisesti ja havainnollisesti. Tämä on tärkeää erityisesti toimintojen ja vaikutusten kuvauksessa sekä vaihtoehtovertailussa. Esitettävän kuvallisen ja kartta-aineiston tulee laadukasta ja monipuolista.

Esitettyjen selvitysten laatiminen ja hankkiminen on hankkeesta vastaavan tehtävä. Arvioinnin aikana tulee tarpeen mukaan pitää yhteyttä Varsinais-Suomen ELY-keskukseen ja muihin asiantuntijaviranomaisiin.

5. LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Menettelyn aikana saadut alkuperäiset lausunnot arkistoidaan Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sähköiseen asianhallintajärjestelmään. Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään tiedoksi lausunnon antajille.

Yhteysviranomaisen lausunto ja arviointiohjelma ovat nähtävillä 17.1.2020 alkaen ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/laaksosentilanYVA sekä Marttilan kunnanvirastossa (Härkätie 773, 21490 Marttila) ja Marttilan kirjastossa (Härkätie 723, 21490 Marttila) niiden aukioloaikoina yhden kuukauden ajan.

6. SUORITEMAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA OIKAISUVAATIMUS

Tämän asian käsittelystä peritään valtion maksuperustelain (150/1992) ja valtioneuvoston asetuksen (1372/2018) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskusten maksullisista suoritteista vuosina 2019 ja 2020 perusteella

4 000 euroa.

Maksu määräytyy asetuksen liitteen maksutaulukon mukaisesti: YVA-lain 18 §:ssä tarkoitettu yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta suppeassa hankkeessa (5-10 henkilötyöpäivää). Tähän maksupäätökseen haetaan oikaisua Varsinais-Suomen ELY-keskukselta. Ohje oikaisuvaatimuksen tekemisestä on liitteenä.

7. YVA-MENETTELYSSÄ SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)
 Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017)
 Valtion maksuperustelaki (150/1992)
 Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuosina 2019 ja 2020 (1372/2018)

8. ASIAKIRJAN HYVÄKSYNTÄ

Asian on esitellyt ylitarkastaja Anu Lillunen ja ratkaissut vastuualueen johtaja Olli Madekivi. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti, mistä on tehty merkintä asiakirjan viimeiselle sivulle.

Liitteet	Ohje maksua koskevaan muutoksenhakuun
Jakelu	Hankkeesta vastaava, konsultti
Tiedoksi	Etelä-Suomen aluehallintovirasto, lausunnonantajat

MAKSUA KOSKEVA MUUTOKSENHAKU

Maksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollisella, joka katsoo, että maksun määräytymisessä on tapahtunut virhe, on oikeus vaatia siihen oikaisua Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus). Oikaisuvaatimus on toimitettava ELY-keskukselle kuuden (6) kuuden kuukauden kuluttua maksun määrittämisestä.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava oikaisua vaativan nimi, asuinpaikka ja postiosoite, vaatimus maksun muuttamiseksi sekä oikaisuvaatimuksen perustelut.

Oikaisuvaatimus on oikaisuvaatimuksen tekijän ja oikaisuvaatimuksen muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut oikaisuvaatimuksen, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinpaikka ja postiosoite. Oikaisuvaatimus voidaan toimittaa ELY-keskukseen myös sähköisessä muodossa. Kun sähköisessä asiakirjassa on riittävät tiedot lähettäjistä, sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella eikä myöskään ns. sähköistä allekirjoitusta tarvita.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä maksun määrittämisen perusteena oleva asiakirja alkuperäisenä tai jäljennöksenä.

Omalla vastuullaan oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Kirjallinen oikaisuvaatimus on jätettävä postiin tai sähköinen oikaisuvaatimus lähetettävä siten, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen yhteystiedot:

Sähköposti: kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi

Postiosoite: PL 236, 20101 TURKU

Käyntiosoitteet:

Itsenäisyydenaukio 2, 20800 TURKU

Valtakatu 12, 28100 PORI

Aukioloaika: 8.00-16.15

Maksupäätökseen sovelletut oikeusohjeet

Valtion maksuperustelaki (150/1992)

Valtioneuvoston asetus (1372/2018) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työvoima- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuosina 2019 ja 2020

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003)

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)

Tämä asiakirja VARELY/5298/2019 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/5298/2019 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Madekivi Olli 16.01.2020 16:31

Esittelijä Lillunen Anu 16.01.2020 16:31